TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 70657
Tarih : 20.10.2026

10/4795

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza infaz kurumlarında yaşanan işkence ve kötü muamele iddialarının, uzun süreli tecrit uygulamalarının, ağırlaştırılmış müebbet infaz rejiminin ve mahpusların temel haklara erişiminde yaşanan sorunların Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) raporları doğrultusunda araştırılması, hak ihlallerinin yapısal nedenlerinin ve gerekli yasal ve idari tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT), Türkiye'ye Ocak 2021 ve Şubat 2024 tarihlerinde gerçekleştirdiği ziyaretlere ilişkin raporlarını 6 Ekim 2026 tarihinde yayımlamıştır. Raporlarda işkence ve kötü muamele iddiaları, uzun süreli tecrit, ağırlaştırılmış müebbet infaz rejimi, cezaevlerindeki aşırı kalabalıklaşma ve mahpusların temel haklara erişiminde yaşanan ciddi sorunlar ortaya konulmuştur.

CPT'nin 2024 raporunda, Antalya S Tipi Cezaevi'nde mahpusların tokat, yumruk, tekme ve copla darbedildiklerine ilişkin inandırıcı bulunan iddialar kaydedilmiştir. İki ayrı vakada ayak tabanlarına copla vurularak falaka uygulandığı yönündeki beyanlara yer verilmiş, bir mahpusun vücudundaki yaralanmaların aktarılan kötü muameleyle uyumlu olduğu CPT heyetindeki doktor tarafından tespit edilmiştir. Bazı mahpusların kelepçelendikten veya yere yatırıldıktan sonra darbedildiklerini aktarmaları, kötü muamele iddialarının etkili biçimde soruşturulması ve cezasızlığın önlenmesi bakımından ciddi bir inceleme gerektirmektedir. Raporda yüksek güvenlikli cezaevlerinde bazı mahpusların aylarca, hatta yıllarca fiilen tek başına tutulduğu, ağırlaştırılmış müebbet hükümlülerinin bir bölümünün günde 21 saat veya daha fazla süreyi hücrelerinde geçirdiği belirtilmiştir. CPT, uzun süreli tecridin insanlık dışı veya onur kırıcı muamele boyutuna ulaşabileceği uyarısında bulunmuş, mahpusların günlük en az iki saat anlamlı insan temasına erişmesini ve ağırlaştırılmış müebbet infaz rejiminin hukuki çerçevesinin yeniden düzenlenmesini tavsiye etmiştir.

Cezaevlerindeki aşırı kalabalıklaşma da raporların temel bulguları arasındadır. CPT'nin aktardığı resmî verilere göre Ocak 2021'de yaklaşık 192 bin olan mahpus sayısı, Haziran 2024'te yaklaşık 338 bine ulaşmıştır. Komite, yeni cezaevleri inşa edilmesinin soruna kalıcı çözüm sağlamayacağını belirterek ceza ve infaz politikalarının gözden geçirilmesini istemiştir. Aşırı kalabalıklaşmanın barınma, hijyen, sağlık hizmetleri ve sosyal faaliyetlere erişim üzerindeki olumsuz etkilerine dikkat çekmiştir.

CPT, Antalya ve İstanbul-Maltepe L tipi cezaevlerinde kadınların ve LGBT+ mahpusların koşullarına ilişkin ciddi sorunlar da tespit etmiştir. Çocuklarıyla birlikte kalan annelerin uygun olmayan koşullarda tutulması, kadınların çocuklarıyla birlikte disiplin amacıyla tek kişilik hücrelere yerleştirilmesi ve eşcinsel olduğunu beyan eden mahpusların cinsel yönelimlerini belgelemeleri istenerek aylarca fiilen tek başına tutulması eleştirilmiştir. Raporda ayrıca psikolojik ve psikiyatrik destek hizmetlerinin yetersizliği, tıbbi mahremiyetin korunması ve hasta veya engelli mahpusların bakım ihtiyaçlarına ilişkin eksiklikler belirtilmiştir.

CPT'nin 2021 ziyaretinde polis ve jandarma birimlerini de incelemiş olması, işkence ve kötü muameleye karşı korumanın gözaltı aşamasından itibaren ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Avukata erişim, bağımsız sağlık muayenesi, kötü muamele iddialarının soruşturulması ve etkili denetim mekanizmaları bu kapsamda değerlendirilmelidir. Anayasa'nın 17'nci maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleyi kesin biçimde yasaklamaktadır. CPT'nin ortaya koyduğu bulgular, ceza infaz kurumlarındaki uygulamaların ve infaz mevzuatının bu yükümlülükler doğrultusunda incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu nedenlerle işkence ve kötü muamele iddialarının, tecrit uygulamalarının, cezaevlerindeki yapısal sorunların ve CPT tavsiyelerinin uygulanma durumunun araştırılması, sorumlulukların belirlenmesi ve insan onuruna uygun infaz koşullarının sağlanması için gerekli yasal ve idari tedbirlerin tespit edilmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	